

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה

מ"א

עין משפט
נר מצוה

נה א מיי פיה מבל
מענת הלה טו סג
עשין מד"ס טוע"ע א"ח
סימן מקם סעף ד :

תורה אור השלם

1. ישיבה יי מודה להם ידעו גוים אנוש המה פלה: תהלים ט כא
2. יי שמעתי שמעך יראתי יי פעלה בקרב שנים תיירו בקרב שנים תודיע ברזג רדום תבור: חבקוק ג ב
3. ויהי המה הלכים קלוז ודבר וזהו רכב אש וסוסי אש ופרדו בין שניהם ויעל אלקוז בקטורה השקמה: מלכים ב ב יא
4. לגם שקמה רוצח אשר ירצה את רעהו בבלי דעת ודוא לא שא לא מהמל שלשום ונס אל אחת מן הערים האל דברים ד כב
5. נדמו עמי מבלי הדעת כי אהה הדעת מאסת ואמאסן מבהן לי ותשבת תורת אלהיך אשר בנת גוים בני אני: הושע ד ו
6. כי עם בציון ישב בירושלם כבו לא תבכה יתן יתן לקול זעקך בשמעתו עקר: ישעיהו ל יט
7. ונתן לבם אדני להם צר ומים לחץ ולא יבגון עוד מורף ויהי עניןך ראות את מורךי: ישעיהו ל כ
8. בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר מפחד לבקך אשר תפחד וממראת עניןך אשר תראת: דברים כח טו
9. ארץ עיפתה כמו אפל צלקתו ולא קדרים ורפע כמו אפל: איוב י כב

זה ריח טוב ומין תמרים הוא לעמנו: טהרה יש בך. לפיכך מריחה לך ולא בטל הריח מאלףך: אסא בריה. דרבה זר רב הונא: א"ל רב הונא לבריה: שמח את לבי. זכרתיך: והקפיסה את שיני. שהרומיניו שחזקתן על זנך יותר מעלי שנטלת ממני ונתת לו: רחמי. והנה: איטפל ציה. גידלו צימו: רבי רבי. גדל גדל גולל אומי ואע"פ כן אינו זנך: זר זכרך אנה. ואין עלי לזכך זנך: בתנ"י. צפולמוס. חיל שהביא אספסינוס על ירושלים: עטרוס חטנים ואיורים. מפרש בגמרא: צפולמוס של עטרוס. שהביא הורקנוס אלקיסטובלוס לחי. וזין זה לזה היו חמשים ושמס שנה כלאמר כסדר עולם: עטרוס ולום. מפרש בגמרא [ע"ב]: צפולמוס האחרון. הוא של חורבן הציה ושל עטרוס נמי הוא: באפריון כחור העי. שהיו מוליכין אותה מציה לצינה צלעה והאפריון של מעילים וטליתות מוחצות מוקפות לה: מושלי משלום. לתת אות אמתלה וטעם לחכמה ליכנס זה זשערי צינה כגון ממשלות שועלים דלאמר צפולמוס (דף לה:). כי הוא דרש ר"מ צפירקא הוא דרש מילתא שמעתא ומילתא אגדתא ומילתא מתלי: שקדניס. שוקדין על דלתות בית המדרש לילה ויום כלאמר צימות (דף סג:). אכל מה אטשה שפשי חשקה צמורה: הירשניס. שהיה זקי צטעמי ההקראות כלאמר לא זכתי שתאמר יליאת מצרים בלילות עד שרשה זן וזמל (זכרות דף יב:). בטל כבוד סורה. שהיה נותן לבו לדרוש כל קון וקון של כל אות וכ"ש מיצות ימירות ואמיות ימירות כגון צת וצת אמי דורש (סנהדרין דף נא:). וזוהו כבוד תורה גדול שאין זה דבר לצטלה: אנשי מעשה. צמות צמיצמות ועושה מעשים מופלאים כלאמר צמנטיס (דף כה:). נמטי כשורף יאמר למומן וידלוק ולעוים להביא זאבים צקריניס: קטנוס של חסידים. שהיו חסידים הולכים וכלים והוא היה מקטניס וסופן: זיו החכמה. זה לא ידענא מאי היא: משמש ר"ג הוקן בטל כבוד הסורה. צמכמ בתגלה (דף כה:). אמר שעת שמת הוא היה צריאות בעולם ולא היו למידין תורה אלא מעומד משמת הוא ירד חולי לעולם והולכרו ללמוד תורה מיושב: בטל זיו הכהונה. שהיה חכם ועשיר וכהנים רבים אזכין על שולחנו: ובני חורין. מיוחסין: חפו ראשם. שגברה יד עזי פנים ממזרים שהם עשירים ולא עניים: נדלדלו אנשי מעשה. אין חס להם: ואין דורש. לישראל: ואין זכש. עליהם רחמים: שרו חכימא. המחילו החכמים: ספריא. מלמדי מינוקות שהם קטנים מן החכמים: כעמא דארעא. כעמי הארץ: אולל

שמצובזין דין אציהס. קורעים דין אציהס שכשבזין לדונס אומרים לפניו וכו': והקפיסה שניהס. למה האכלתם וזערתם עלינו צמותינו ונפרעת מהס צחייסה: מוכרי רכב. רכב הוא דבר מאוס כגון חלב ושומן ונדבק בצגדים ונמאסין ואין לך אדם מתעסק צהס אלא עני: שיסה ה' מורה להס. לעיל מיניה

שמבובזין דין אביהם לעתיד לבוא אומרים לפניו רבונו של עולם מאחר שאתה עתיד ליפרע מהן למה הקהיתה שיניהם בם אמר ר' אילעא בר יברכיה אלמלא תפלתו של דוד היו כל ישראל מוכרי רכב שנאמר י' שרתה ה' מורה להם וא"ר אילעא בר יברכיה אלמלא תפלתו של חבקוק היו ב' תלמידי חכמים מתכסים במלית אחת ועוסקין בתורה שנאמר ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים חייחו אל תקרא בקרב שנים אלא בקרוב שנים ואמר ר' אילעא בר יברכיה ה' שני תלמידי חכמים המהלכין בדרך ואין ביניהן דברי תורה ראוי לישרף באש שנאמר ויהי המה הולכים הלוך ודבר והנה רכב אש וגו' טעמא דאיכא דיבור הא ליכא דיבור ראוי לישרף וא"ר אילעא בר יברכיה שני ת"ח הדרין בעיר אחת ואין נוחין זה לזה בהלכה אחד מת ואחד גולה שנאמר ל' לגום שמה רוצח אשר ירצה את רעהו בבלי דעת ואין דעת אלא תורה שנאמר ג' נדמו עמי מבלי הדעת אמר ר' יהודה בריה דר' חייא כל ת"ח העוסק בתורה מתוך הרהק תפלתו נשמעת שנאמר כ' עם בציון ישב בירושלים ככה לא תבכה חנון יחנך לקול זעקך כשמעתו ענד וכתוב בתריה ונתן (ה' ה') לכם לחם צר ומים לחץ ר' אבהו אמר משביעין אותו מזווי שכינה שנאמר ו' והיו עיניך רואות את מורך ר' אחא בר חנינא אמר אף אין הפרגוד נגעל בפניו שנאמר ז' ולא יבגף עוד מורך: רשב"ג אומר משום ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין וכו': אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו שנאמר ח' בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר הי בקר אילימא בקר דלאחר מי ידע מאי הוי אלא דחליף ואלא עלמא אמאי קא מקיים אקדושה דסידרא ואיהא שמייה רבא דאגדתא שנא' ארץ עפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים הא יש סדרים תופיע מאופל: ולא ירד טל לברכה וניטל טעם פירות וכו': תניא ט' ר"ש בן אלעזר אמר טהרה בטלה טעם וריח מעשר ביטל שומן דגן רב הונא אשכח תומרתא דחינוניתא שקלה כרבה בסודריה אתא רבה בריה א"ל מורחיא ריחא דחינוניתא א"ל בני טהרה יש בך יהבה ניהליה אדהכי אתא אבא בריה שקלה יהבה ניהליה א"ל בני שמחת את לבי והקהיתה את שיני היינו דאמרי אינשי רחמי דאבא אבני רחמי דבני אבני דהוו ליה רב אחא בר יעקב איטפל ביה ברב יעקב בר ברתיה כי גדל ברך אנה דרמי דאמרי אינשי רבי רבי בר

כתיב כי לא נלנח ישכח אציון תקות עניס תאדז לעד. שמה ה' מורה להס תן להס מרות לאותן עניס עושל שיחו: הגויס נוהגינ צהס ככוז וידעו הגויס שהן אנוס ואינס אלהות שאין כל הכבוד והגודלה שלהס: מפסין צעליס אחס. משוס עוני: כקרב שניס. אותה פעולה שלן דהיינו דבר תורה שהיא צקירוב שניס שניס צריכין להתקרב יחד ציקוי אחד: חייחו. רפאחו והרווח להס ותן להס חיותס: כמה סולגיס סונו ודבר. דצברי תורה. צלליה וצלליע כתיב: ראוי לישרף. שעל מנת כן צה הרכב אש עליהס: אחד מת. ע"י חבירו שהרבו צשגוג וזה גולה לערי מקלט (ו) ואס אין כאן מיניה סימן למיניה (ט) וגלות סימן לגלות שאחד מת ואחד גולה: צבלי דעס. על שלה היה להס דעת להיות מלמדן זה את זה ולמדנין זה מזה: נדמו עמי. וסיפיה דקרא ותשכח תורת אלהיך: כי עם צליון ישב. אלו יושבי ישיבת תורה וסיפא דקרא חנון יחנך לקול זעקך: לחס לר. צמי הכתיב מדבר צמי שמונתיקו קשין עליו ואעפ"כ יושב ועוסק צמורה: והיו עיניך וגו'. וכן בתריה כתיב ולא יבגף: פרגוה. מציחה: לא יבגף. לא יתכסה מנך צכנף צגדו ומחילתו: דלמחר. מי יתן שיצא יוס: מי ידע. אס ייטב מן הלינה: אלא דחליף. מי יתן והיה זה יוס הצא כזה שצבר: אלא עלמא אחאי מקייס. מאחר שהקללה הולכת ממיד ורבה: אקדושה דסידרא. סדר קדושה שלל תקווה אלא שיחו כל ישראל עוסקין צמורה ככל יוס דבר מועט שאומר קריאתו ותרגומו והן כעוסקין צמורה וכיון שנוהג ככל ישראל במלמדים וצממי הארץ ויש כאן שמיס קדושה השס ותלמוד התורה חביב הוא. וכן יהא שמה רבה מצדן שעינין אחר הגדה שהדרשן דורש צביס ככל שצט היו נוהגינ כך ושס היו נקצזין כל העס לשמוע לפי שאינו יוס של מלאכה ויש כאן תורה וקידוש השס: סדרים. סדרי פרשיות דתורה: טהרה. שפסקה מישראל: ציטלה טעס. הפירות וריחם שמתקן שהיו טהורים ונוהגינ צטהרה אף הקצ"ה מטהר פירוהינ מריח רע ומטעם רע: מעשר ציטל שומן דגן. צעון פיסוק מעשרות פסק שומן הדגן כשמו של מעשר דלוקרי חלב כדכתיב כל חלב ייהר וגו' (במדבר יט): דחיוניסא. שמינה ויש

(א) מענית י. (ב) מוספתא פטרו"פ ע"פ"א. (ג) גיטין. (ד) נדה (ה) מגילה כ"ה. (ו) רש"י ד"ה (ז) וירקמ"ע ע"ר רבי יחאעב. (ח) י"ל ואס כן.

הגהרות הב"ח
(א) בני ומנן לכה אדני אחד וכו' סימן למיניה איכא וגלות:

גליון הש"ס
בתנ"י יונית. עין מוספות מנתות דף סד ע"ב ד"ה חורז וברי"ס פ"א מ"א דפאה: שם משבת רבי במל ענה. עין מוספות כמותות דף קג ע"ב ד"ה אומי יוס:

מוסף רש"י
הלוך ודבר. והלחי כתיבה לאשמעין דמי לאו שהיו הולכין צעמקה של הלכה לא היו יעולין (חשנית י). אלא דחליף. מי יתן וצקי של שמיס. שמיחם מתחמקות חמיר וכל שעה מיודה קללתה משלפניה (דברים כח טו). כפולמוס של אספסינוס. חיל שהעלה אספסינוס קודם שאל טיטוס עליהם (גיטין טו). גזרו על עטרות כלות. משוס זכר (שבת נח:).

א"ל אשקין מיה אמר לו לאו ברך אנה: א"ל בפולמוס של אספסינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האיורים בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו. יוונית בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא הכלה באפריון בתוך העיר ורביתיו התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר משמת ר"מ בטלו מושלי משלם משמת בן עזאי בטלו השקדנים משמת בן זומא בטלו הדרשנים משמת ר"ע בטל כבוד התורה משמת ר' חנינא בן דוסא בטלו אנשי מעשה משמת ר' יוסי קמתנא פסקו חסידים ולמה נקרא שמו קמתנא שהיה קמתנא של חסידים משמת רבי יוחנן בן זכאי בטל זיו החכמה משמת ר"ג הוקן (ה' הוקן) בטל כבוד התורה וכתה טהרה ופרישיות משמת רבי ישמעאל בן פאבי בטלה זיו הכהונה ז' משמת רבי בטל ענהו ויראת חטא: (ג' ג' ת"ר] א' פנחס בן יאיר אומר משחרב בהמ"ק בושו חברים ובני חורין וחנו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה וגברו בעלי זורע ובעלי לשון ואין דורש ואין מבקש ואין שואל על מי לנו להשען על אבינו שבשמים ר"א הגדול אומר מיום שחרב בית המקדש שרו חכימא למהוי כספריא וספריא כחוניא וחוניא כעמא דארעא ועמא דארעא אולל